

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút

Edícia: Porovnávacie analýzy

08/2022

Lesné materské školy a kluby vo vybraných štátoch Európy

Vypracovala: RNDr. Katarína Kubišová,
Odbor Parlamentný inštitút

Schválila: Mgr. Natália Švecová,
riaditeľka Odboru Parlamentný inštitút

Bratislava

18. marca 2022

Anotácia:

Predložený materiál porovnáva legislatívnu úpravu zriaďovania a fungovania lesných materských škôl, resp. lesných klubov vo vybraných európskych štátoch. Osobitná pozornosť sa venuje definícii týchto zariadení v právnych predpisoch, osobitnej úprave ich fungovania, ich zriaďovaniu, financovaniu, prípadne ďalším legislatívne daným pravidlám ich prevádzky (napr. počet detí v skupinách, počet dospelých osôb atď.).

Kľúčové slová:

lesná materská škola, lesný klub, predškolské vzdelávanie, zriaďovateľ, financovanie, príspevok rodičov, register predškolských zariadení

Postavenie Odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj Oddelenie Parlamentná knižnica a Oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti Odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Odbor Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Odboru Parlamentný inštitút a autorov.

Obsah

1. Úvod.....	4
2. Situácia v Slovenskej republike	4
3. Situácia vo vybraných európskych štátoch.....	5
3.1 Česká republika	6
3.2 Dánsko	7
3.3 Fínsko.....	8
3.4 Litva.....	9
3.5 Nemecko	10
3.6 Poľsko.....	12
3.7 Rakúsko.....	13
3.8 Spojené kráľovstvo (Anglicko)	15
3.9 Švédsko	16
4. Záver.....	18
5. Použité zdroje.....	20

1. Úvod

Lesné materské školy a kluby sú zariadenia, v ktorých sa starostlivosť o deti uskutočňuje predovšetkým vonku v prírodnom prostredí. Na jedného pedagóga pripadá presný počet detí. Tie musia mať aj tzv. zázemie, teda miesto, kde si na určitý čas môžu odpočinúť, najesť sa, prezliecť sa, zahriať, prípadne sa venovať kresleniu či písaniu. Taktiež je tu aj prístup k pitnej vode a toaletám.

Lesné škôlky spája záujem o vzdelávanie v celoročnom každodennom kontakte s prírodou, s dôrazom na trvalo udržateľný rozvoj. Vzdelávanie a príroda sú v tomto prístupe rovnako dôležité. Cieľom pobytu v prírode je deti vzdelávať a naučiť ich nielen rozoznávať základné farby, písmená a počítanie, ale aj uvedomenie si základných podmienok života na Zemi reálnou skúsenosťou s nimi.

Lesné škôlky sú alternatívou k tradičnému predškolskému vzdelávaniu. Kladú dôraz na pobyt detí v prírode a vzdelávanie mimo učebne, priamo v prostredí prírody, najčastejšie lesa. Odpočinok detí prebieha v zázemí, ktoré má najrôznejšie podoby (jurta, chatka, maringotka pod.). Tu majú deti tiež uložené náhradné oblečenie a pomôcky na von. Deti z lesných škôlok však netrávia celý rok len v lese. Neoddeliteľnou súčasťou programu sú aj návštevy kultúrnych podujatí a verejných inštitúcií.¹

2. Situácia v Slovenskej republike

Na Slovensku existujú Detské lesné kluby, ktoré realizujú výchovu a vzdelávanie v prirodzene podnetnom, zdravom a bezpečnom prostredí prírody. Detský lesný klub má vypracovaný vzdelávací program, z ktorého je zrejmé, že väčšina vzdelávacích aktivít v prípade jarých, letných a jesenných mesiacov prebieha v prírodnom prostredí mimo zázemia, v zimných mesiacoch sa časť aktivít môže presunúť do interiéru.

Detské lesné kluby nie sú, na rozdiel napríklad od Českej republiky, zakotvené v právnych predpisoch. Väčšina z nich funguje ako občianske združenia s rôznym režimom starostlivosti o deti. Mnohé z nich však fungujú 5 dní do týždňa v celodennej prevádzke. Väčšina z nich vznikla z iniciatívy rodičov a väčšinu nákladov na ich prevádzku hradia rodičia detí.

Asociácia detských lesných klubov na Slovensku² v súčasnosti združuje 40 takýchto klubov z celého Slovenska, ale nie všetky kluby sa do asociácie pripojili.

¹ Asociace lesních mateřských škol. Dostupné na internete (v češtině): <https://www.lesnims.cz/lesni-ms/co-je-lesni-skolka.html> [cit. 15.02.2022]

² Asociácia detských lesných klubov na Slovensku. Dostupné na internete: <https://www.lesnekluby.sk/> [cit. 15.02.2022]

3. Situácia vo vybraných európskych štátoch

Súhrnná tabuľka

Štát	Definícia lesných materských škôl v právnych predpisoch	Osobitná právna úprava lesných materských škôl (alternatívnych materských škôl)	Zriaďovateľ			Maximálny počet detí v skupine	Minimálny počet vychovávateľov na 1 skupinu
			Fyzická osoba	Právnická osoba	Obec		
Česká republika	✓	✓		✓	✓	16	2
Dánsko			-	✓	✓	-	-
Fínsko			-	-	-		
Litva	✓	✓	✓	✓	✓	14 - 18	3
Nemecko				✓	✓	20	2
Poľsko		✓	-	-	-	-	-
Rakúsko			✓	✓	✓	-	-
Spojené kráľovstvo			-	-	-	-	-
Švédsko			✓	✓	✓	-	-

Pozn. - chýbajúci údaj v danej kategórii.

Zdroj: Autorka na základe citovaných zdrojov.

3.1 Česká republika

V Českej republike bola prvá lesná škôlka založená v roku 2008. V roku 2011 založili prvé tri lesné škôlky s cieľom presadiť lesnú materskú školu ako plnohodnotnú, štátom uznávanú formu predškolského vzdelávania. To sa podarilo dosiahnuť v roku 2016, od tej doby fungujú lesné škôlky v ČR ako **lesné materské školy** alebo **lesné kluby**. V roku 2021 ich bolo už okolo 200, väčšina z nich (takmer 150) je členom Asociácie lesných materských škôl.

Inšpiráciu získali Česi v Nemecku, kde takýto typ škôlok funguje 25 rokov.³ V Škandinávii, ktorá má jeden z najlepších systémov vzdelávania na svete, je vzdelávanie v úzkom kontakte s prírodou bežnou praxou celé posledné storočie.

Lesná materská škola

Lesná materská škola je zapísaná v Registri škôl a školských zariadení, dostáva finančné príspevky od štátu a deti v nej môžu plniť povinný rok predškolskej dochádzky. Je pod kontrolou Českej školskej inšpekcie a Krajskej hygienickej stanice. Lesnú materskú školu definuje **zákon č. 561/2004 Sb. o predškolskom, základnom, strednom, vyššom odbornom a inom vzdelávaní (školský zákon)** v § 34 (9):

*"Za lesnú materskú školu sa považuje materská škola, v ktorej vzdelávanie prebieha predovšetkým vo vonkajších priestoroch mimo zázemia lesnej materskej školy, ktoré slúži iba na príležitostný pobyt. Zázemie lesnej materskej školy nesmie byť stavbou."*⁴

Prevádzkové podmienky a vybavenie lesných materských škôl bližšie popisuje § 9 vyhlášky č. 410/2005 Sb. o hygienických požiadavkách na priestory a prevádzku zariadení a prevádzok na výchovu a vzdelávanie detí a mladistvých.⁵ Odporúčanie pre tvorbu podmienok zakladania a prevádzky lesných materských škôl v Českej republike bolo vypracované v spolupráci s Nemeckom⁶. Zakladateľmi lesných materských škôl sú väčšinou neziskové organizácie (spolky), stále častejšie sa medzi zakladateľa radia aj obce. V obecných lesných materských školách bývajú poplatky v rovnakej výške ako v obecnej "kamennej" materskej škole a prevádzka škôlky je potom dofinancovaná z rozpočtu obce. Ostatné lesné materské školy musia svoju prevádzku dofinancovať prevažne z príspevkov od rodičov.

³ Eduworld.sk: Rezort školstva je otvorený diskusii o detských lesných kluboch. Dostupné na internete: <https://eduworld.sk/cd/tasr/5805/detske-lesne-kluby-na-slovensku-diskusie-s-ministerstvom> [cit. 15.02.2022]

⁴ Zákon č. 561/2004 Sb. o predškolskom, základnom, strednom, vyššom odbornom a inom vzdelávaní (školský zákon). Dostupné na internete: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561?text=561%2F2004>. [cit. 15.02.2022]

⁵ Bližšie pozri: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-410?text=410%2F2005>.

⁶ ODPORÚČANIE pre tvorbu podmienok zakladania a prevádzky lesných materských škôl v Českej republike. Dostupné na internete: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/environmentalni_vzdelavani_poradenstvi/\\$FILE/OFDN-Doporuceni_LMS-20200717.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/environmentalni_vzdelavani_poradenstvi/$FILE/OFDN-Doporuceni_LMS-20200717.pdf) [cit. 15.02.2022]

V Českej republike funguje **Asociácia lesných materských škôl**⁷, ktorá združuje okolo 150 lesných materských škôl a klubov z celej Českej republiky.

V škôlke je väčšinou 16 detí v skupine pod vedením 2 dospelých osôb (často nazývaných "sprievodcovia"). V lesnej materskej škole musí byť jeden z nich kvalifikovaný pedagóg, druhý musí mať aspoň kvalifikáciu "opatrovatel". Deti trávajú väčšinu dňa vonku, do zázemia si chodia spravidla len oddýchnuť v dobe po obede, prípadne v zázemí obedujú, ak vonkajšie podmienky nedovoľujú jesť vonku. Na čerstvom vzduchu pri premenlivej okolitej teplote sa deti zároveň účinne otužujú a posilňujú imunitný systém.

V zázemí škôlky nájdete knihy, hry a materiály pre tvorenie prevažne z prírodných materiálov. Hlavný materiál pre hru a rozvoj tvorivosti ponúka pestré prostredie lesa.

Lesný klub

Lesný klub nie je zapísaný v Registri škôl a školských zariadení, nedostáva žiadne pravidelné príspevky od štátu a deti v ňom nemôžu plniť povinný rok predškolskej dochádzky. Prevádzka klubu nepodlieha žiadnym povinným kontrolám. Zvyčajne sa jedná o dlhodobý komunitný neziskový projekt, ktorý svoju prevádzku šije na mieru možnostiam, podmienkam a v neposlednom rade potrebám komunity a miesta, kde sa nachádza. Každá takáto organizácia má etický záväzok obhajovať česť vzdelávania v prírode a je na rodičovi, aby bol dôsledným kontrolným orgánom v záujme detí.⁸

3.2 Dánsko

Prvé dánske prírodné (lesné) materské školy majú viac ako 70 rokov. Ani lesné kluby, ani lesné materské školy však zákon o dennej starostlivosti LBK č. 1326 z 09.09.2020 priamo neupravuje. Keďže sú však lesné materské školy/kluby spravidla súčasťou denných služieb obce, musia tento právny predpis dodržiavať. V súlade s článkami 19 (2-5) a 21 (2 a 3) sú obecné/mestské zastupiteľstvá zodpovedné za služby dennej starostlivosti a za zriadenie takejto ustanovizne dennej starostlivosti vo vlastnej obci. Denná starostlivosť môže byť zriadená ako denná škôlka/denný stacionár, a to buď ako komunálny alebo súkromný subjekt, alebo súkromná osobná denná starostlivosť podľa zákona.

Na lesné materské školy/kluby sú kladené rovnaké požiadavky ako na bežné materské školy. Na zriadenie a prevádzku lesných materských škôl však majú vplyv aj iné právne predpisy, napr. zákon o územnom plánovaní, LBK 287 zo 16. apríla 2018, v ktorom sa

⁷ Asociácia lesných materských škôl. Dostupné na internete (v češtine): <https://www.lesnims.cz/asociace-lms/co-je-asociace-lesnich-ms.html> [cit. 15.02.2022]

⁸ Asociace lesních mateřských škol. Dostupné na internete (v češtine): <https://www.lesnims.cz/lesni-ms/co-je-lesni-skolka.html> [cit. 15.02.2022]

požaduje, aby obecné zastupiteľstvo schválilo akýkoľvek rozvoj alebo nové využitie budov alebo nevyužívaných oblastí vo vidieckych zónach, využitie skromných budov iba pre skautov, lesné materské školy, apod.⁹

3.3 Fínsko

Všetky formy raného vzdelávania sú súčasťou rovnakého koordinovaného systému, ktorý spravuje Fínska národná agentúra pre vzdelávanie (FNAE OPH). Lesné materské školy neupravuje osobitný právny predpis. Na miestnej úrovni môžu obce klásť dôraz a podporovať strediská lesnej starostlivosti alebo lesné predškolské zariadenia, ak to považujú za prínosné. Iniciatívu v tejto oblasti často vyvíjajú miestni aktéri alebo organizácie (súvisiace s prírodou a životným prostredím).

Predškolské vzdelávanie môže byť organizované v rôznych formách: centrá ECEC (vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve), rodinná celodenná starostlivosť alebo napríklad krúžky a aktivity na detskom ihrisku. Rozsah kontroly závisí od rozsahu starostlivosti. Fínska národná agentúra pre vzdelávanie (Opetushallitus)¹⁰ je zodpovedná za navrhovanie všeobecných pravidiel pre ECEC.

Pre lesné materské školy platia rovnaké právne predpisy ako pre každé iné predškolské vzdelávacie zariadenie. Najdôležitejšími z nich sú zákon o ranom vzdelávaní a starostlivosti¹¹ a zákon o základnom vzdelávaní¹². Zatiaľ čo vyhláška Fínskej národnej agentúry pre vzdelávanie je napísaná na všeobecnejšej úrovni, rôzne obce môžu podporovať poskytovanie služieb súkromnými poskytovateľmi. Príkladov tohto druhu miestnych stredísk alebo klubov lesnej starostlivosti o deti je niekoľko, napr. Pilkepäiväkodit¹³.

Podobne, ako iné vzdelávacie aktivity, sú aj lesné materské školy financované z verejných zdrojov s regulovaným príspevkom rodičov detí (regulovaným zákonom).

⁹ Informácie sú založené na požiadavke ECPRD č. 4798 Lesné materské škôlky/kluby: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/page/home> (uzavretá databáza).

¹⁰ Fínska národná agentúra pre vzdelávanie. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.oph.fi/en/education-system/early-childhood-education-and-care-finland> [cit. 15.02.2022]

¹¹ Act on Early Childhood Education and Care. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2018/en20180540> [cit. 15.02.2022]

¹² Basic Education Act. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1998/en19980628.pdf> [cit. 15.02.2022]

¹³ Pilkepäiväkodit (Pilke daycare centres). Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.pilkepaivakodit.fi/en/pilke-daycare-centres-learning-orientations/nature/> [cit. 15.02.2022]

3.4 Litva¹⁴

V roku 2021 boli v Litve na celoštátnej úrovni 2 lesné materské školy. Požiadavky na prevádzku lesných materských škôl upravuje Hygienické nariadenie HN 75: 2016 „Všeobecné požiadavky na zdravotnú bezpečnosť pri realizácii programov predškolského a predprimárneho vzdelávania“¹⁵, schválené ministrom zdravotníctva Litovskej republiky.

V súlade s ustanoveniami nariadenia je lesná materská škola definovaná ako poskytovateľ vzdelávania, vykonávajúci program predškolského a/alebo predprimárneho vzdelávania v exteriéri.

V lesných materských školách sa vytvárajú skupiny z detí, ktoré majú najmenej 2 roky. V lesných materských školách musí byť veľkosť detských skupín stanovená podľa veku detí (pod-odsek 5 nariadenia):

- 1) pre skupinu vo veku od 2 do 3 rokov je maximálny počet detí 14;
- 2) pre skupinu vo veku od 2 rokov do začiatku základného vzdelávania je maximálny počet detí 15;
- 3) pre skupinu vo veku od 3 rokov do začiatku základného vzdelávania je maximálny počet detí 18.

Je potrebné poznamenať, že súčasne musia byť v skupinách lesných materských škôl najmenej 3 zamestnanci, z toho najmenej 2 učitelia (učitelia predškolskej výchovy). Ak je počet detí v skupine vyšší alebo rovný jednej tretine, musia súčasne pracovať najmenej 2 zamestnanci, pričom jeden z nich musí byť učiteľom (pod-odsek 7 nariadenia).

V súlade s ustanoveniami nariadenia sú lesné materské školy na území, v ktorom vykonávajú predškolské alebo predprimárne vzdelávanie, povinné zabezpečiť:

- 1) ochranu detí pred nepriaznivými poveternostnými podmienkami (vietor, zrážky) a priamym slnečným žiarením (inštalácia stanov, altánkov, jurty). Lesné materské školy sú zodpovedné aj za sušenie detského oblečenia, obuvi a individuálnych potrieb. V chladnom období sa deti musia vedieť poriadne zahriať;
- 2) prístup k toaletám. V oblasti, kde funguje lesná materská škola/materské školy je možné použiť bio toalety so samostatnými nádržami. Toaleta musí byť umiestnená v kabíne s dverami alebo iným krytom. Ak sa dvere zamykajú zvnútra, musí byť možné ich otvoriť zvonku. Vzdialenosť medzi miestom detského odpočinku, spánku,

¹⁴ Informácie sú založené na požiadavke ECPRD č. 4798 Lesné materské škôlky/kluby: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/page/home> (uzavretá databáza).

¹⁵ Hygienické nariadenie HN 75: 2016 „Všeobecné požiadavky na zdravotnú bezpečnosť pri realizácii programov predškolského a predprimárneho vzdelávania“. Dostupné na internete (v litovskom jazyku): <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.371081/asr> [cit. 15.02.2022]

stravovania a toaletou nesmie presiahnuť 150 m. Pre jednu skupinu v lesnej materskej škole by mali byť k dispozícii najmenej 2 toalety;

- 3) umývanie si rúk vodou. Pre jednu skupinu v lesnej materskej škole by mali byť k dispozícii najmenej 2 umývadlá;
- 4) primeraný počet výrobkov osobnej hygieny (toaletný papier, mydlo, jednorazové uteráky atď.). V prípade odpočinku detí alebo spánku vonku musí byť každému dieťaťu poskytnutý individuálny inventár prispôsobený poveternostným podmienkam (napríklad podložky na spanie a spacie vaky, prikrývky, mobilné posteľe atď.). Individuálny inventár, ktorý sa poskytuje deťom, musí byť označený, v dobrom stave, čistý a suchý. Rodičia (opatrovníci) dieťaťa môžu tiež poskytnúť potrebný inventár na odpočinok a spánok. Počas temných dní môžu lesné materské školy organizovať aktivity pre deti iba v osvetlených priestoroch. Lesné škôlky musia mať schválený akčný plán na zaistenie bezpečnosti detí v nepriaznivých poveternostných situáciách.

Zriaďovateľmi lesných materských škôl môžu byť aj súkromné osoby. Takáto inštitúcia by mala mať status verejnej inštitúcie, ktorá nie je obecným subjektom. Všetky podmienky a požiadavky na zriadenie takejto inštitúcie upravuje zákon o verejných orgánoch Litovskej republiky.¹⁶

Lesné materské školy je možné financovať zo súkromných zdrojov, bankových pôžičiek na rozvoj podnikania a zdrojov obce, v ktorej sídlia lesné materské školy. Lesné materské školy môžu byť financované aj zo štrukturálnych a investičných fondov Európskej únie.

Napríklad jedna z existujúcich lesných materských škôl (<https://misko-darzelis.lt/#!mokomes-lauke-lt>) má fixný mesačný poplatok 350 EUR. Mesačne je 100 EUR z poplatku za každé dieťa financovaných správou obce. V dôsledku toho je rodičom (opatrovníkom) detí účtovaný mesačný poplatok 250 EUR za služby poskytované lesnou materskou školou.

3.5 Nemecko

Východiskom pre systém výchovno-vzdelávacích zariadení pre deti v Nemecku je ustanovenie čl. 22 a nasl. ôsmej knihy zákonníka o sociálnom zabezpečení, o pomoci deťom a mladistvým (Sozialgesetzbuch - Achten Buch - Kinder- und Jugendhilfe - ďalej SGB VIII.). Vyššie uvedené ustanovenie SGB VIII. rozlišuje: **1. zariadenia dennej starostlivosti** (v ktorých sa dieťa zdržiava časť dňa alebo celý deň a je vychovávané v rámci skupiny -

¹⁶ Zákon o verejných orgánoch Litovskej republiky. Dostupné na internete (v litovskom jazyku): <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.29578/asr> [cit. 15.02.2022]

Tageseinrichtungen) a **2. dennú starostlivosť o dieťa** (ktorá je poskytovaná vhodnou ošetrojúcou osobou buď v mieste jej bydliska, alebo v bydlisku dieťaťa - Kindertagespflege). Bližšie vymedzenie zariadení dennej starostlivosti a dennej starostlivosti o dieťa obsahujú zákony a vykonávacie predpisy jednotlivých spolkových krajín.

Predškolská výchova v Nemecku je nepovinná, dobrovoľná. Povinná školská dochádzka sa začína až od šiesteho roku života dieťaťa a trvá spravidla 9-10 rokov.

Lesné škôlky nie sú v nemeckej legislatíve nijako odlišované od klasických „kamenných“, nemajú v zákone žiadnu zvláštnu definíciu. Lesné škôlky sú skrátka jedným z konceptov materských škôl, pre ktoré je typický kladený dôraz na vzdelávanie v prírode.

Zriaďovanie lesných materských škôl (Waldkindergärten, Kindergarten ohne Dach und Wände, Natur, Naturkindertagesstätten) nie je na celoštátnej úrovni jednotne upravené, s tým, že ani samotný pojem lesnej materskej školy celoštátna legislatíva explicitne nedefinuje. Väčšina lesných materských škôl vzniká na základe tzv. "Rodičovskej iniciatívy" (Elterninitiative), ktorá založí združenie a nesie zodpovednosť za zriadenie a prevádzku lesnej materskej školy a záležitosti s ňou spojené. Lesná materská škola pritom môže byť prevádzkovaná ako právne uznaná škôlka postavená na roveň ostatným škôlkam až potom, čo dostane príslušné povolenie na prevádzku od spolkového úradu starostlivosti o deti (Landesjugendamt) podľa ustanovenia čl. 45 a nasledujúcich SGB VIII. Okrem vyššie uvedeného je jej činnosť podmienená celým radom ďalších povolení zo strany úradov zaoberajúcich sa ochranou zdravia (Ämter des Gesundheitsschutzes), úradov pre otázky životného prostredia (Umweltbehörde), lesných úradov (Forstämter), vlastníkov lesov (Waldbesitzer) atď. Legislatívne uznaným lesným materským školám prislúcha nárok na finančnú podporu od spolkovej krajiny a obcí.¹⁷

Pre lesné materské školy platia rovnaké základné pravidlá ako pre ostatné materské školy. Navyše, lesné materské školy musia mať (napríklad):

- krytú základňu
- poistenie, ktoré kryje akcie s deťmi v lese
- možnosť poskytnúť teplý obed
- správcovia musia mať prístup k mobilným telefónom a pod.¹⁸

V Nemecku funguje Bundesverband der Natur-und Waldkindergärten in Deutschland (ďalej len BvNW). BvNW je nezisková organizácia, ktorá sa stará o to, aby boli lesné škôlky schopné obstáť v konkurencii klasických predškolských zariadení, združuje lesné škôlky a

¹⁷ Křížová, J., Urbancová, E.: Lesné materské školy v legislatíve Nemecka a Rakúska. Parlamentný inštitút Poslaneckej snemovne ČR, 2014.

¹⁸ Lesné materské škôlky/kluby – požiadavka ECPRD č. 4798: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/page/home> (uzavretá databáza).

zasluhuje sa o to, že majú vo vzdelávacom systéme svoje miesto. Ponúka odborné kurzy, konferencie a workshopy, funguje ako poradca pri zakladaní a vedení lesnej škôlky, spolupracuje s najrôznejšími asociáciami a nadáciami, ale aj s vyššími správnymi orgánmi aj v medzinárodnom meradle. Asociácia bola založená v roku 2000.

V Nemecku môže byť v jednej skupine maximálne 20 detí na dvoch sprievodcov, u ktorých sa ešte navyše požaduje príslušné vzdelanie. Nad pätnásť detí je odporúčaný ďalší človek; ten už ale nemusí mať pedagogické vzdelanie.

Nemecké lesné škôlky (ktoré spĺňajú všetky legislatívne požiadavky) zriaďované úradmi danej spolkovej krajiny sú financované miestnou správou (tzv. Kommune), ďalej potom spolkovou krajinou a v neposlednom rade potom na chod škôlky prispievajú aj rodičia. Rodičovský príspevok sa vypočítava podľa čistého ročného príjmu rodičov a väčšinou prihliada aj k počtu detí v rodine či k počtu potomkov, ktorí navštevujú dané zariadenie. Trochu odlišné je to u súkromných lesných škôlok. Tie síce financujú tiež miestne úrady, spolková krajina i rodičia, ale okrem toho sa tiež samotná inštitúcia snaží získať financie z iných zdrojov.

3.6 Poľsko¹⁹

V roku 2021 bolo v Poľsku približne 56 vzdelávacích projektov, ktoré spadajú do kategórie lesného predškolského vzdelávania.

Neexistuje jednotná oficiálna definícia lesných materských škôl. Všeobecne sa považujú za vzdelávacie zariadenia, v ktorých deti bez ohľadu na poveternostné podmienky trávia čas hraním a učením sa hlavne vonku v prírodnom prostredí, vo vymedzenej prírodnej oblasti a s použitím prírodných vzdelávacích materiálov.

V Poľsku nemajú lesné materské školy presné právne postavenie. Sú identifikované ako alternatívna forma predškolského vzdelávania.

Tie z nich, ktoré spĺňajú požiadavky stanovené v nariadení ministra národného školstva z 28. augusta 2017 o iných formách predškolského vzdelávania, podmienkach vytvárania a organizácie týchto foriem vzdelávania a spôsobe, akým pôsobia²⁰, sú zaradené

¹⁹ Informácie sú založené na požiadavke ECPRD č. 4798 Lesné materské škôlky/kluby: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/page/home> (uzavretá databáza).

²⁰ Nariadenie ministra národného školstva z 28. augusta 2017 o iných formách predškolského vzdelávania, podmienkach vytvárania a organizácie týchto foriem vzdelávania a spôsobe, akým pôsobia Dostupné na internete (v poľskom jazyku): <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170001657/O/D20171657.pdf> [cit. 15.02.2022]

do oficiálneho zoznamu vzdelávacích zariadení a následne čiastočne dotované z obecných fondov.

Ostatné fungujú ako vzdelávacie projekty vedené nadáciami a združeniami. Tieto závisia predovšetkým od financovania rodičmi, aj keď môžu mať nárok aj na rôzne granty, ak sú k dispozícii.

3.7 Rakúsko

Systém výchovno-vzdelávacích zariadení pre deti v Rakúsku na spolkovej úrovni jednotne upravuje dohoda uzatvorená podľa článku 15a Rakúskej spolkovej ústavy, o inštitucionálnej štruktúre výchovno-vzdelávacích zariadení pre deti (Vereinbarung Gemäß Artikel 15a B-VG über den Ausbau des institutionellen Kinderbetreuungsangebots - ďalej Dohoda o štruktúre výchovno-vzdelávacích zariadení pre deti). Podľa ustanovenia čl. 3 Dohody o štruktúre systému výchovno-vzdelávacích zariadení pre deti sa rozlišujú: 1. **detské inštitucionálne zariadenia** (institutionelle Kinderbetreuungseinrichtungen), a 2. **starostlivosť o dieťa** (Kinderbetreuung).

1. Medzi detské inštitucionálne zariadenia patria:

- jasle (zariadenia určené výlučne pre deti do troch rokov - Kinderkrippen)
- materské školy (Kindergarten)
- vekovo-zmiešané skupiny (altersgemischte Gruppen).
- stacionárne (pre deti, na ktoré sa vzťahuje povinná školská dochádzka - Horte).

2. Starostlivosť o dieťa zahŕňa:

- celodennú starostlivosť o dieťa
- poldennú starostlivosť o dieťa.²¹

Zriaďovateľom výchovno-vzdelávacieho zariadenia môže byť 1. územná korporácia, 2. fyzická alebo právnická osoba. Oba uvedené subjekty nesú zodpovednosť za splnenie priestorových, materiálnych a personálnych požiadaviek na prevádzkovanie týchto inštitúcií. Dohoda o štruktúre výchovno-vzdelávacích zariadení pre deti ďalej stanovuje podrobné zásady, týkajúce sa zabezpečenia financovania ich inštitucionálnej výstavby. Ako štát, tak jednotlivé spolkové krajiny (vrátane obcí) sú v tejto súvislosti povinné výchovno-vzdelávacím zariadeniam poskytnúť účelovo viazané prostriedky.

Zriaďovanie a prevádzkovanie lesných materských škôl nie je na celoštátnej úrovni jednotne upravené (táto právna úprava je v kompetencii jednotlivých spolkových krajín).

²¹ Křížová, J., Urbancová, E.: Lesné materské školy v legislatíve Nemecka a Rakúska. Parlamentný inštitút Poslaneckej snemovne ČR, 2014.

Podobne ako v prípade Nemecka tiež absentuje ich legálna definícia. Na spolkovej úrovni tiež nenájdeme žiadne ustanovenie týkajúce sa vymedzenia povoľovacieho orgánu a kvalifikačných predpokladov pedagogického personálu.²²

Federácia a regióny podpísali a ratifikovali niektoré dohody, ktoré zaručujú štandardy kvality a rozšírenie materských škôl v regiónoch, ako aj finančnú podporu federálnej vlády.

Príklad – lesné materské školy v regióne Viedeň²³

Vo Viedni existuje iba jedna „Kindergruppe“, ktorá je porovnateľná s nami definovanou lesnou materskou školou. Deti trávajú väčšinu času vonku, aby spoznali prírodu. Majú veľký stan („Jurte“), v ktorom môžu jesť, relaxovať, prezliekať sa alebo sa zahriať, ale k dispozícii sú aj izby.

Pre lesnú materskú školu neexistujú žiadne špeciálne ustanovenia; táto „Kindergruppe“ bola schválená podľa všeobecných viedenských ustanovení o pravidelnej starostlivosti o deti vo veku od 0 do 16 rokov (Wiener Tagesbetreuungsgesetz, LGBl. Nr. 73/2001 idF 34/2019).

Pravidelnú starostlivosť o deti vo Viedni upravuje Wiener Tagesbetreuungsgesetz, LGBl. č. 73/2001 idF 34/2019 a zákon Wiener Kindergartengesetz - WKGG, LGBl. Č. 40/2003 idF 35/2019.

Hlavnými oblasťami upravenými týmito zákonmi sú:

- rozsah pôsobnosti ustanovení: pravidelná starostlivosť o deti predškolského veku, ktorú nevykonávajú príbuzní
- výchovná povinnosť, pedagogické zásady
- maximálny počet detí v triede
- požiadavka na personál
- miestnosti
- hygienické normy
- povinná dochádzka detí vo veku 5 rokov.

Wiener Kindergartengesetz umožňuje jednu výnimku (§ 3, Abs 1b WKGG). Zriaďovateľ môže navrhnúť alternatívny koncept materskej školy. Tým pádom nemusí spĺňať niektoré povinné ustanovenia Wiener Kindergartengesetz (okrem hlavných ustanovení o cieľoch a vzdelávacích povinnostiach stanovených v § 1 ods. 2 a 2 WKGG) a zavádza alternatívny spôsob starostlivosti a vzdelávania detí. Ak je to potrebné, kompetentný orgán

²² Tamtiež.

²³ Informácie sú založené na požiadavke ECPRD č. 4798: Lesné materské škôlky/kluby: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/page/home> (uzavretá databáza).

môže určiť dodatočné právne požiadavky na projekt. Pokiaľ ide o požiadavku na lesné materské školy, v súčasnosti nie je požadovaný ani schválený žiaden takýto projekt.

3.8 Spojené kráľovstvo (Anglicko)²⁴

V Anglicku sa termín „lesná škôlka“ zvyčajne vzťahuje na týždenné „školenia“, ktoré sa uskutočňujú ako súčasť tradičných školských alebo predškolských osnov, a nie ako alternatíva k dennému predškolskému/školskému vzdelávaniu.

V Anglicku neexistuje samostatná regulácia lesných škôl/škôlok. Poskytovatelia lesných škôlok podliehajú regulácii rovnako ako všetci ostatní poskytovatelia predškolského vzdelávania. Ak by teda organizácia chcela prevádzkovať lesnú školu/škôlku na plný úväzok ako alternatívu k tradičnému predškolskému vzdelávaniu, podliehala by rovnakému regulačnému rámcu ako ktorýkoľvek iný poskytovateľ predškolského vzdelávania.

Podľa zákona o starostlivosti o deti z roku 2006²⁵ sa väčšina organizácií, ktoré sa starajú o deti mladšie ako 8 rokov viac ako 2 hodiny denne v Anglicku, musí zaregistrovať na Úrade pre štandardy vo vzdelávaní, detských službách a schopnostiach (Ofsted) a spĺňať určité požiadavky. Bližšie informácie vrátane registračných požiadaviek sú k dispozícii v pokynoch vydaných spoločnosťou Ofsted: Opatrovatelia detí a poskytovatelia starostlivosti o deti²⁶.

Existujú dva registre Ofsted:

- register starostlivosti počas prvých rokov: pre poskytovateľov starostlivosti o deti od narodenia do približne 5 rokov
- register starostlivosti o deti: pre poskytovateľov starostlivosti o deti vo veku od 5 rokov do dovŕšenia 8. roku. Existuje aj dobrovoľný register pre poskytovateľov starostlivosti o deti vo veku 8 a viac rokov.

Poskytovatelia registrovaní v registri raných ročníkov sa musia riadiť Štatutárnym rámcem pre fázu prvých rokov²⁷, ktorý zverejňuje ministerstvo školstva. Ofsted tiež vykonáva pravidelné kontroly poskytovateľov zapísaných v registri starostlivosti počas prvých rokov.

²⁴ Informácie sú založené na požiadavke ECPRD č. 4798 Lesné materské škôlky/kluby:

<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/page/home> (uzavretá databáza).

²⁵ Zákon o starostlivosti o deti z r. 2006. Dostupné na internete (v angličtine):

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/21> [cit. 15.02.2022]

²⁶ Opatrovatelia detí a poskytovatelia starostlivosti o deti. Dostupné na internete (v angličtine):

<https://www.gov.uk/guidance/childminders-and-childcare-providers-register-with-ofsted/registration-requirements> [cit. 15.02.2022]

²⁷ Štatutárny rámec pre fázu prvých rokov. Dostupný na internete (v angličtine):

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/596629/EYFS_STATUTORY_FRAMEWORK_2017.pdf [cit. 15.02.2022]

Z požiadavky na registráciu existujú určité výnimky, napríklad v prípade, ak činnosti trvajú menej ako dve hodiny alebo ak rodičia počas aktivít zostanú s dieťaťom.

Ak vzdelávanie v rámci hodín lesných škôlok organizuje priamo predškolské zariadenie, budú spadať pod registráciu Ofsted v predškolskom zariadení a nebudú sa musieť registrovať samostatne. To platí aj v prípade, že vzdelávanie sa koná v rámci hodín v predškolských zariadeniach a uskutočňuje ho organizácia, ktorá má zmluvu s predškolským zariadením.

Organizácie, ktoré by chceli organizovať lesné škôlky pre deti predškolského veku nezávisle od predškolského zariadenia, by sa však museli zaregistrovať u spoločnosti Ofsted (pokiaľ nespĺňajú jedno z kritérií pre výnimku) a splniť požiadavky na registráciu. To platí aj v prípade predškolského vzdelávania na otvorenom priestranstve bez budov.

3.9 Švédsko²⁸

Švédsky školský zákon²⁹ upravuje všetky druhy vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve. Predškolské zariadenia sú tiež upravené v záväzných učebných osnovách pre predškolské zariadenia³⁰. Obce sú podľa školského zákona povinné poskytovať verejne dotované predškolské aktivity a starostlivosť o deti všetkým deťom od 1 roka. V roku 2019 navštevovalo predškolské zariadenie 85,4 percenta detí vo veku 1-5 rokov.

Okrem predškolských zariadení existuje aj domáca starostlivosť známa ako pedagogická starostlivosť, ktorú vykonávajú registrovaní opatrovatelia detí a je možné ju organizovať rôznymi spôsobmi (t. j. buď v domácnostiach opatrovateľov alebo inde). Mnoho obcí ponúka služby aj v otvorených predškolských zariadeniach, kde rodičia alebo opatrovatelia detí prichádzajú so svojimi deťmi, kedykoľvek chcú.

Obce dostávajú príjmy z obecných daní na financovanie svojich aktivít. Okrem toho sa obciam vyplácajú aj štátne prostriedky. Každá obec potom prideliť zdroje všetkým predškolským zariadeniam v rámci svojej pôsobnosti. Predškolské zariadenie taktiež účtuje poplatky za úhradu časti svojich nákladov. Suma je regulovaná a maximálny poplatok je stanovený centrálné.

²⁸ Informácie sú založené na požiadavke ECPRD č. 4798 Lesné materské škôlky/kluby: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/page/home> (uzavretá databáza).

²⁹ Školský zákon (kapitola 8 a 25). Dostupné na internete (v švédskom jazyku): https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800 [cit. 15.02.2022]

³⁰ Učebné osnovy pre predškolské zariadenia. Dostupné na internete (v anglickom jazyku): <https://www.skolverket.se/getFile?file=4049> [cit. 15.02.2022]

Väčšinu predškolských zariadení vedú obce a väčšina detí je zapísaná do obecných predškolských zariadení. Alternatívni poskytovatelia sú možní, rovnako ako rôzne pedagogické koncepcie, pokiaľ sú dodržané príslušné právne predpisy. Schvaľovanie nezávislých predškolských zariadení, prevádzkovaných spoločnosťou, združením, nadáciou alebo súkromnou osobou, je v kompetencii obce, v ktorej sa poskytuje predškolské vzdelávanie. Obce rozdeľujú granty nezávislým predškolským zariadeniam a sú tiež zodpovedné za zabezpečenie toho, aby prevádzky spĺňali požiadavky na kvalitu a bezpečnosť. Rovnaké zákony a rámce platia pre nezávislé predškolské zariadenia a obecné predškolské zariadenia. Zamestnanci predškolského zariadenia určujú, ako sa majú dosiahnuť ciele osnov v súlade s nastavenými rámcami a zákonmi. Cieľom tejto práce je podporovať rozvoj a učenie sa každého dieťaťa.

Niektoré predškolské zariadenia používajú alternatívne pedagogické metódy, napr. Montessori, Waldorf atď. A niektoré sa špecializujú na oblasti ako šport, veda, umenie a remeslo, počítače, príroda a ekológia. Niektorí tiež trávajú väčšinu času vonku v takzvaných predškolských zariadeniach „Rain or shine“ („Ur och skur förskola“), kde sa činnosti ako umelecká a pedagogická práca, stravovanie atď. odohrávajú vonku, buď v blízkosti predškolského zariadenia, alebo v prírode.

4. Záver

Za účelom získania priamych doplnkových informácií sme oslovili vybrané krajiny prostredníctvom Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD).³¹ Spolu s vlastným výskumom na základe uvedených zdrojov informácií sme porovnali právnú úpravu a fungovanie lesných materských škôl v 9 štátoch (okrem Slovenska): Česká republika, Dánsko, Fínsko, Litva, Nemecko, Poľsko, Rakúsko, Švédsko a Spojené kráľovstvo.

Definícia lesnej materskej školy sa nachádza v právnych predpisoch dvoch z týchto štátov: Česká republika a Litva.

Osobitné právne predpisy, upravujúce prevádzku a vybavenie lesných materských škôl (respektíve alternatívnych materských škôl) platia v Českej republike, Litve a Poľsku.

Ostatné sledované štáty uvádzajú, že alternatívne materské školy musia spĺňať rovnaké požiadavky a podmienky, ako ktorékoľvek iné materské školy. V Nemecku a Rakúsku je takáto právna úprava v kompetencii jednotlivých spolkových krajín. Vo Švédsku je schvaľovanie alternatívnych materských škôl v kompetencii príslušných obcí.

Zriaďovateľom lesných materských škôl môže byť fyzická osoba, alebo právnická osoba (nezisková organizácia), alebo obec. Od toho závisí aj spôsob ich financovania. V prípade zriaďovateľa fyzickou, alebo právnickou osobou sú to súkromné prostriedky, prípadne rôzne granty a prostriedky rodičov detí. V niektorých prípadoch môžu byť aj takéto lesné materské školy čiastočne dotované obcou. V prípade lesných materských škôl zriaďovaných obcou sú prostriedky na ich fungovanie hradené obcou (prípadne štátom) a čiastočne aj rodičmi detí.

V niektorých štátoch sú právne upravené aj počty detí v skupinách a počty vychovávateľov (opatrovateľov) detí. Maximálny počet detí v skupine je: 16 (Česká republika), 14-18 (podľa veku detí) (Litva), 20 (Nemecko). Minimálny počet vychovávateľov (opatrovníkov) na jednu detskú skupinu je 2 (Česká republika a Nemecko) až 3 (Litva).

Na záver treba pripomenúť, že predchádzajúce závery sa týkajú najmä tých predškolských zariadení (lesných materských škôl), ktoré sú zahrnuté v oficiálnom registri poskytovateľov predškolskej výchovy a sú teda postavené na úroveň klasických predškolských zariadení. Okrem toho môžu v jednotlivých štátoch fungovať ešte ďalšie zariadenia, ktoré môžu a nemusia poskytovať celodennú starostlivosť o deti a väčšinou sú

³¹ Požiadavke ECPRD č. 4798 Lesné materské škôlky/kluby:
<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/page/home> (uzavretá databáza).

založené neziskovými organizáciami, alebo združeniami rodičov a sú financované z väčšej časti z príspevkov rodičov detí.

5. Použité zdroje

1. Požiadavka Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu ECPRD č. 4798 Lesné materské škôlky/kluby:
<https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/page/home> (uzavretá databáza).
2. Asociace lesních mateřských škol. Dostupné na internete (v češtině):
<https://www.lesnims.cz/lesni-ms/co-je-lesni-skolka.html> [cit. 15.02.2022]
3. Asociácia detských lesných klubov na Slovensku. Dostupné na internete:
<https://www.lesnekluby.sk/> [cit. 15.02.2022]
4. Eduworld.sk: Rezort školstva je otvorený diskusii o detských lesných kluboch. Dostupné na internete: <https://eduworld.sk/cd/tasr/5805/detske-lesne-kluby-na-slovensku-diskusie-s-ministerstvom> [cit. 15.02.2022]
5. ODPORÚČANIE pre tvorbu podmienok zakladania a prevádzky lesných materských škôl v Českej republike. Dostupné na internete:
[https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/environmentalni_vzdelavani_poradenstvi/\\$FILE/OFDN-Doporuceni_LMS-20200717.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/environmentalni_vzdelavani_poradenstvi/$FILE/OFDN-Doporuceni_LMS-20200717.pdf) [cit. 15.02.2022]
6. Fínska národná agentúra pre vzdelávanie. Dostupné na internete (v angličtine):
<https://www.oph.fi/en/education-system/early-childhood-education-and-care-finland> [cit. 15.02.2022]
7. Act on Early Childhood Education and Care. Dostupné na internete (v angličtine):
<https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2018/en20180540> [cit. 15.02.2022]
8. Basic Education Act. Dostupné na internete (v angličtine):
<https://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1998/en19980628.pdf> [cit. 15.02.2022]
9. Pilkepäiväkodit (Pilke daycare centres). Dostupné na internete (v angličtine):
<https://www.pilkepaivakodit.fi/en/pilke-daycare-centres-learning-orientations/nature/> [cit. 15.02.2022]
10. Hygienické nariadenie HN 75: 2016 „Všeobecné požiadavky na zdravotnú bezpečnosť pri realizácii programov predškolského a predprimárneho vzdelávania“. Dostupné na internete (v litovskom jazyku): <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.371081/asr> [cit. 15.02.2022]
11. Zákon o verejných orgánoch Litovskej republiky. Dostupné na internete (v litovskom jazyku): <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.29578/asr> [cit. 15.02.2022]
12. Křížová, J., Urbancová, E.: Lesné materské školy v legislatíve Nemecka a Rakúska. Parlamentný inštitút Poslaneckej snemovne ČR, 2014.
13. Nariadenie ministra národného školstva z 28. augusta 2017 o iných formách predškolského vzdelávania, podmienkach vytvárania a organizácie týchto foriem vzdelávania a spôsobe, akým pôsobia Dostupné na internete (v poľskom jazyku): <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170001657/O/D20171657.pdf> [cit. 15.02.2022]

14. Zákon o starostlivosti o deti z r. 2006. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/21> [cit. 15.02.2022]
15. Opatrovatelia detí a poskytovatelia starostlivosti o deti. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.gov.uk/guidance/childminders-and-childcare-providers-register-with-ofsted/registration-requirements> [cit. 15.02.2022]
16. Štatutárny rámec pre fázu prvých rokov. Dostupný na internete (v angličtine): https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/596629/EYFS_STATUTORY_FRAMEWORK_2017.pdf [cit. 15.02.2022]
17. Školský zákon (kapitola 8 a 25). Dostupné na internete (v švédskom jazyku): https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800 [cit. 15.02.2022]
18. Učebné osnovy pre predškolské zariadenia. Dostupné na internete (v anglickom jazyku): <https://www.skolverket.se/getFile?file=4049> [cit. 15.02.2022]